

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Lokal-Historien

Nr. 68 – FEBRUAR 2019 – Udg. af Lokalhistorisk Forening for Skævinge og Omegn

Generalforsamling 2019

Som det fremgår af vedlagte indkaldelse, afholder vi vores generalforsamling 2019 **tirsdag den 12. marts kl. 19.30** i Præstegårdslokalerne i Skævinge.

Vi håber på, at I også i år vil møde talstærkt op til vores generalforsamling. Det er dejligt at mærke jeres interesse for foreningen.

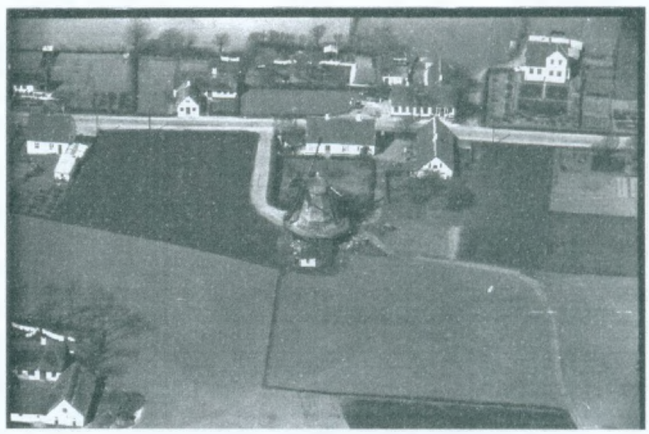
Det er her, I kan komme frem med jeres ris og ros til bestyrelsen, ligesom det er her, I har mulighed for at påvirke foreningens udvikling og komme med input til de emner, vi skal tage op i bladet eller komme med forslag til arrangementer.

Efter selve generalforsamlingen serverer vi en kop kaffe med brød.

Underholdning

Vi plejer jo at have et eller andet at underholde med efter generalforsamlingen, og den tradition har vi ikke tænkt os at lave om på.

I år vil vi gå videre med vore digitale byvandringer og fortælle jer om Meløse. Vi tager jer med på en tur tilbage til dengang, gårdene lå inde i byen og arbejder os dernæst op til nutiden ved at vise fotos både fra arkivet og fra Sylvest Jensens og andres luftfotos.

Meløse 1936-38 - © Det kgl. Bibliotek – Sylvest Jensens Luftfoto

Forrest set Meløse Mølle og desuden de huse, der på daværende tidspunkt lå på Byvej omkring møllen.

Vi vil nok komme lidt ind på nogle af de personer, der har været i byen, der som bekendt også husede den rytterskole, der var længst tid i anvendelse i Frederiksborg Amt.

TIRSDAG den 12. marts 2019 kl. 19.30

i

Præstegårdslokalerne, Skævinge

Efter generalforsamlingen

Digital byvandring i Meløse

Siden sidst

v. Inge Kristensen

Jeg vil starte med at ønske jer allesammen et Godt Nytår, hvor jeg håber, at vi ses til vore arrangementer eller på arkivet.

Generalforsamling

Vi starter 2019 med at afholde den årlige generalforsamling, og i år er det den **12. marts** i Præstegårdslokalerne.

Foreningen er også i år vært ved en kop kaffe med blødt brød efter generalforsamlingen.

Som 'underholdning' i år vil jeg tage jer med på en digital byvandring i Meløse, da vi jo har haft gode erfaringer med de digitale frem for de fysiske byvandringer.

Digital byvandring

Det sidste arrangement i 2018 var den digitale byvandring ad Strøvej i Skævinge. Det var en fin aften med tæt på 100 deltagere, og ved samme lejlighed fik vi flere nye medlemmer.

Det er altid dejligt at mærke opbakning og fint fremmøde til vore aftener. Det gør hele arbejdet meget lettere.

Renovering af lokalerne

Som I sikkert har set, når I har besøgt Skævinge de sidste par måneder i 2018, er der blevet arbejdet med at lægge nyt tag på biblioteket.

Det berørte i høj grad arkivet, så vi måtte holde lukket fra starten af november til i år. Alle ovenlysvinduer i arkivrummene skulle udskiftes, og det samme skulle glasdørene i gavlen. Derfor skulle alle arbejdspladser og arkivalier i nærheden af vinduerne pakkes væk.

Men resultatet har været værd at vente på. Der er blevet flot deroppe, og især er vi meget glade for at glasdørene er blevet skiftet ud med et vinduesparti med en enkelt dør. Det betyder nemlig, at vi bedre kan holde varmen om vinteren og undgår at få vand på hele gulvet, når det regner.

I er meget velkomne til at komme op og se resultatet, for nu har vi nemlig igen åbent hver tirsdag aften kl. 19-21.

Fremover

Vi har planer om til efteråret at lave et arrangement i Gørløse – muligvis også her en digital byvandring, da vi jo har haft flere fysiske.

Lokalhistorisk Værksted

I Frederiksværk har man fået etableret et såkaldt lokalhistorisk værksted, hvor interesserede mødes og deler minder fra 'gamle' dage.

Jeg tænker, at noget lignende kunne være interessant for os, så vi kunne få nedskrevet nogle af de mange erindringer, der er hos jer medlemmer.

Nu kan I tænke lidt over ideen til generalforsamlingen, hvor jeg vil prøve at lufte tanken og se, om der er interesse for dette.

Det kunne f.eks. være nogle eftermiddage på arkivet, hvor vi satte os over en kop kaffe og tog en snak om et område, forskellige erhverv, butikker og meget andet.

Vi ser nemlig altid til vore arrangementer, at der er nogle tilstede, der ved en masse mere om det, der fortælles om, og der er der sjældent tid til at få alt skrevet ned.

Hjemmeside

Efter vores digitale byvandring på Strøvej, er jeg begyndt at lægge fotos og oplysninger ind om de huse, der findes på Strøvej.

De findes nu på www.skaevingekommune-ejerlav.dk under Skævinge Ejerlav, matrikelnumre. Trykker man her på Strøvej, vises de husnumre, der indtil nu er lagt ind med oplysninger og fotos.

Fejringen af 50-året for Danmarks befrielse i 1995

v. John Jepsen

I Blad nr. 67 i denne fantastisk læseværdige række blade fra Lokalhistorisk Forening var der en opsummering af de aktiviteter, som Foreningen har arrangeret gennem de mange år. I den forbindelse kom Inge og jeg i dialog om et arrangement, som Foreningen var en aktiv del af i 1995, mens undertegnede var formand. Inge foreslog, at jeg skrev et indlæg om dette arrangement, som jeg hermed vil gengive bedst muligt ud fra hukommelsen med de usikkerheder, der er forbundet med det efter næsten 25 år.

I maj 1995 var det som bekendt 50 år siden at Danmark blev befriet, og gennem længere tid var der over det ganske land sat gang i en række arrangementer og højtideligheder, der skulle kulminere den 4. og 5. maj. I Lokalhistorisk Forening for Skævinge Kommune, som foreningen hed den gang, blev vi også enige om, at vi ville markere det lokalt, men havde i starten ikke rigtig nogen fuldstændig idé om hvad der skulle foregå.

Vi enedes dog ret hurtigt om, at vi ville have så bred deltagelse som muligt. Derfor fik vi etableret et samarbejde med først og fremmest Menighedsrådet med Michael Thomsen i spidsen og Alice Kvindebjerg fra Biblioteket, med hvem vi fik et rigtig godt og hyggeligt samarbejde. Men også Kommunen, børneinstitutionerne og spejderne deltog i arrangementet, - og måske flere, som jeg dog ikke lige kan huske.

Udstilling

Det viste sig også, at adskillige lokale borgere fra kommunen havde forskellige effekter fra besættelsestiden, som de beredvilligt lod os låne til den udstilling, som vi stablede på benene i Stalden ved Præstegården. Der var en del aviser fra især befrielsesdagene, men også rationeringsmærker, frihedskæmperarmbind, tyske hjelme, bajonetter, gasmasker og falske identitetspapirer fra Erik Gerdes fra Skævinge, der var aktiv i Modstandsbevægelsen og meget mere.

Men der var også en række tidstypiske dagligdags ting, som f.eks. en trækiste med linned m.m. for tjenestefolk, og så vidt jeg husker, havde Johanne Nyholm også udstillet en slags jordemodertaske med datidens sygeplejerskeremedier. Desuden havde vi fået fat i nogle pakker Rich's kaffeerstatning.

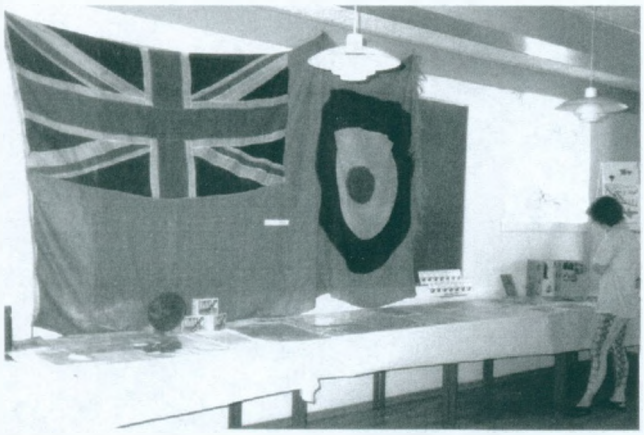
Lennart Ege

En stor del af effekterne var ikke specielt lokale, men derimod udlånt af en lokal, som blev et spændende, men desværre kort bekendtskab for mig personligt. Det var en borger ved navn Lennart Ege, der boede midt i Skævinge. Han har skrevet flere bøger om dansk flyvnings historie, og da jeg altid har været en fly-nørd, har jeg som ung teenager med stor begejstring læst hans bøger. Derfor var jeg temmelig måbende, da det viste sig, at Lennart Ege og hans hustru boede her i Skævinge og foreslog at låne os en række effekter til udstillingen.

Desværre var Lennart Ege alvorligt syg på det tidspunkt og havde svært ved at tale, så det blev ikke til de lange samtaler, som jeg kunne drømme om, men vi lånte en række spændende effekter til udstillingen, bl.a. en nøjagtig kopi af Hitlers uniform.

Der var også et stort flag fra det engelske flyvevåben RAF, der havde hængt oppe på toppen af enten Dagmarhus eller Shellhuset, efter tyskerne

havde overgivet sig, og englænderne var rykket ind. Lennart Ege døde desværre senere samme år, så jeg håber, at alle hans spændende effekter havnede et sted, hvor de er blevet opbevaret på rette vis.

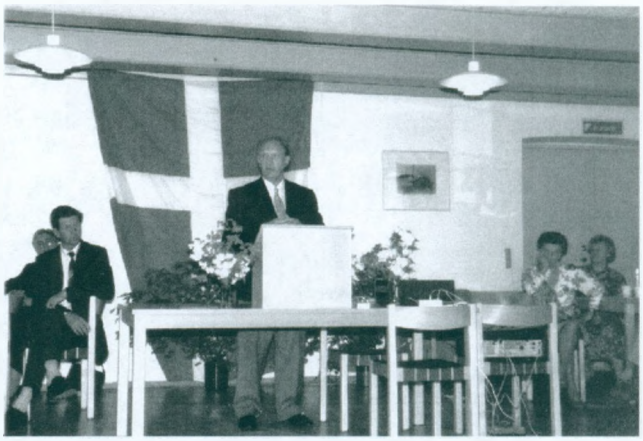

Optog gennem byen

På dagen den 5. maj havde vi et optog med stor deltagelse gennem Skævinge by, ført an af 3 faner fra vist nok spejderne og folkedanserne. Efter en trop af spejdere fulgte så en skøn blanding af borgere fra hele området.

Vi endte marchen på Præstegården, hvor der i en stuvende fuld Stalden blev holdt taler af blandt andre byens tidligere præst provst Knud Baagø og borgmester Finn Hansen, der bevæget fortalte, at han kort forinden havde besøgt KZ-lejren Auschwitz. Derefter var der fællesspisning med mad fra Skævinge Kro, og det skabte en rigtig god stemning, hvor folk hyggede sig på kryds og tværs.

Provst Baago på talerstolen

Siden forestod så kun at få ryddet op og afleveret alle de lånte ting tilbage til rette ejermænd, og vi kunne læne os tilbage og være godt tilfredse med forløbet og den meget store tilslutning, - og ikke mindst det gode samarbejde på kryds og tværs af foreninger, institutioner og myndigheder.

Og så vil jeg håbe at denne lille artikel kan tjene til inspiration til at nogen vil tage handsken op, når vi i 2020 kan markere 75-året for Danmarks befrielse.

John Jepsen

Stor tak til John for denne artikel, der jo i højeste grad er med til at beskrive de mange forskellige arrangementer og tiltag, der har været i vores forenings 40 år.

Kontingentbetaling

Med bladet modtager I vores kontingentopkrævning for 2019, og den lyder som sædvanlig på 50 kr. pr. person. I må meget gerne betale med det samme, så vi ikke skal bruge tid på at rykke for betaling

Skulle nogen synes, at kontingentet er for lille, er ethvert bidrag meget velkomment hos os.

I kan naturligvis ligesom tidligere betale til et af os bestyrelsesmedlemmer eller komme op på arkivet og betale i vores åbningstid.

Jordemoder Magdalene Jensen Sund

v. Inge Kristensen

På vores arkiv har vi nogle kassettebånd med fortællinger, der er optaget med skævingere, der har haft en god historie at komme med.

Bland disse er et bånd, hvor Birgitte Vestphael, f. Jakobsen i en alder af 85 år fortæller om sin mor, der var den sidste distriktsjordemoder i Skævinge.

Jeg har tilladt mig at redigere lidt i båndet, idet fortællingen springer lidt frem og tilbage, hvilket jo er meget naturligt.

Her kommer Birgittes fortælling:

Jeg hedder Birgitte Vestphael og er født den 31.12.1902 og kom til Sjælland i 1911, da min mor var blevet udlært som jordemoder.

Magdalene Sunds opvækst

Min mor er født i Skive, hvor de var 6 søskende, og hendes mor døde, da min mor var 12 år og den mindste 2 år. Da hun var konfirmeret, kom hun til Samsø hos noget familie.

Der lærte hun min far at kende og blev gift, da hun var 16½ år, og det var ikke på grund af, at hun ventede barn, for jeg blev først født 1½ år, efter de var blevet gift.

Jeg kan huske, at vi boede hos mine bedsteforældre ovre på Samsø. Der havde de bygget en ny ende til huset, og det hus ligger endnu midt i Besser by og er blevet moderniseret. Jeg var ovre og se det for nogle år siden.

Den første julegave jeg fik, var fra en af min mors brødre, der havde en forretning i Helsinge, og han sendte en julepakke til os børn. Deri var en lille æske med dukkehusmøbler til mig, og vi fik den, da mor var ved at bade os alle 4. Vi lå nøgne ude på køkkengulvet og pakkede julegaver ud. Det kan jeg lige så tydeligt huske.

Uddannelsen

Da min mor skulle uddannes til jordemoder, skulle hun ind på Rigshospitalet og være i et helt år uden at kunne komme hjem til Samsø. Mine 3 brødre blev sendt til Jylland – de 2 til min bedstefar og den ene på en gård hos noget familie.

Jeg var den eneste, der blev hjemme hos far. Min mor måtte ikke rejse hjem i det år, uddannelse tog, så min far måtte rejse til København en gang imellem og bo derinde hos en søster i København og besøge min mor. Fra Samsø sejlede de med robåd til damperen fra Århus til Kalundborg og så videre med toget til København. Så det var en besværlig og lang rejse.

Min mor blev uddannet sammen med den første grønlandske kvinde, der blev uddannet til jordemoder hernede i Danmark.

1. job i Venslev

Da mor var færdig som jordemoder, fik hun sit første job. Vi var 4 søskende, og min far var taget afsted først, og så kom vi til Københavns Hovedbanegård, da den lige var indviet i 1911.

Mor sad der med os 4 børn, og det første, jeg kan huske, er, at hun købte en banan, og den delte vi i 4 dele, så vi 4 børn fik hvert et lille stykke. Det var første gang, jeg smagte en banan.

Så kørte vi fra København med banen til Frederikssund, og der kom en hestevogn og hentede os, og så skulle vi køre i hestevogn til Venslev, hvor min mor havde fået distrikt som jordemoder. De var nødt til at flytte fra Samsø, for der var ikke til at få noget derovre. Hun var nødt til at få noget at lave for at skulle forsørge 4 børn, da min far var syg og opgivet af 2 læger ovre på Samsø.

Men så kom vi til Venslev, hvor vi var i 2 år, og så søgte mor et større distrikt i Jægerspris, og der var vi i 8 år. Der havde hun distrikt helt ud til Kulhusene, og det var med hestevogn, og det var både vinter og sommer.

Der blev jeg konfirmeret i Gerlev kirke sammen med de piger, der var på Grevinde Danners stiftelse i Jægerspris.

Dengang var pigerne så lykkelige, for de fik lov til at få hvide kjoler. De havde altid haft sorte kjoler til deres konfirmation. Vi gik til præst nede på Stiftelsen sammen med pigerne dernedefra.

Fra Jægerspris til Skævinge

Da vi havde været i Jægerspris i 8 år, søgte mor et større distrikt og kom til Skævinge. Der kom vi til i 1921. Der var mor jordemoder, til hun holdt, da hun blev 70 år i 1954, så vidt jeg husker. *(Det var nu 1955 red.)*

Det var jo også med heste og vogn, og somme tider måtte de gå igennem sne med deres tasker. Der var en gang, hun skulle til Meløse i et forrygende snevejr om natten. Der var 2 mænd, der kom og hentede dem. Mor turde ikke gå, uden at have lægen med.

Så læge Moltved, som vi havde dengang, og mor måtte gå til Meløse sammen med de 2 mænd, der kom og hentede dem og kunne vise dem vej. Det havde hun jo også i distrikt. Hun kom til Meløse, Lille Lyngby, Ølsted, Frederiksværk og både Gørløse, Sigerslev og Strø, så hun havde et stort distrikt, hvor der var nok at gøre.

Hun havde selv fødselsdag 7. december og hun har mange gange været ude til fødsler på sin fødselsdag. Der er flere her i Skævinge, der er født på hendes fødselsdag.

Fødsler

Hun har været med til nogle fødsler, hvor børnene døde. Hun har også været hos nogle, der fik et dødfødt barn, og så har de aldrig fået nogle siden. Hun har været hos nogle, som havde 2 piger, og så fik de en dreng, der døde under fødslen.

Mor gjorde meget for dem, der trængte til det. Hun sad derhjemme og syede tøj og syede bleer og gav dem af sit eget.

Tiden i Skævinge

Da min mor kom til Skævinge, var pengene ikke så store. I Venslev fik hun 2 kr., når hun var ude til en fødsel, lige meget om det varede et døgn eller bare nogle timer. Men efterhånden blev der lavet noget om, så de skulle have 1% af folks indtægt, og det kunne somme tider løbe op til 50 eller 100 kr.

Min mor syntes ikke, at der skete så meget her i Skævinge. En aften, hvor der var noget på Skævinge Kro i en eller anden forening, begyndte hun at snakke, om de ikke kunne oprette en husholdningsforening, og den blev startet den 13. december 1937, og den har 50-års jubilæum i dag den 13. december 1987. *(Dato for båndoptagelsen red.)*

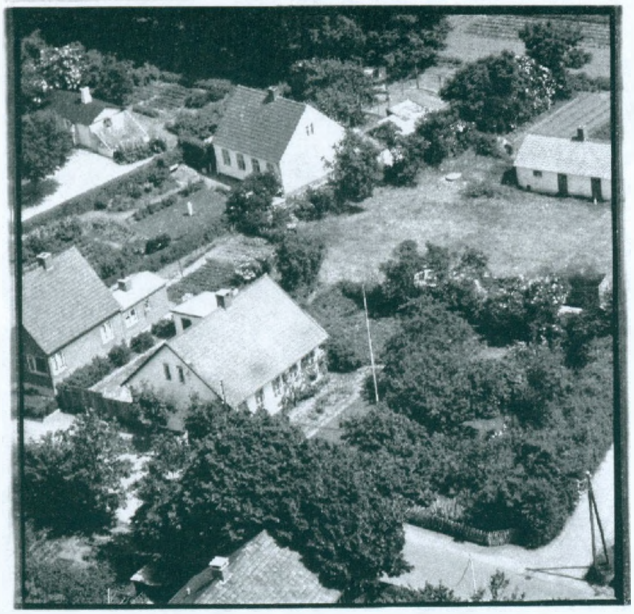
Der blev oprettet aftenskolekursus i kjolesyning, broderi og alt muligt håndarbejde. Min mor var selv meget interesseret i håndarbejde, og hun havde altid håndarbejde med ud til fødsler, hvis hun skulle sidde der i flere timer og vente.

De kunne jo ikke dengang som nu om stunder, hvor der er biler, sende bud efter dem igen, så de var nødt til at blive der – sommetider et par døgn.

Meløsevej 10

Da vi skulle til Skævinge og bo, havde Amtet købt et hus på Meløsevej nr. 10, hvor der skulle være jordemoderbolig, og der havde min far karetmagerværksted, og der havde han masser at lave.

Folk skulle have lavet hjul til deres vogne og høstvogne. Han fik store egestolper hjem, som han selv savede ud. Han havde ingen til at hjælpe sig.

Melosevej 10 1958 - © Det kgl. Bibliotek – Sylvest Jensens Luftfoto – Læg mærke til den store have!

Min mor blev enke i 1931. Efter min mor var blevet enke, syntes hun, det kunne være sjovt at få nogle fremmede mennesker herud og lære at kende.

Sommerpensionat

Så kom der nogle københavnere som sommergæster. De kom ud og var her i 8 eller 14 dage og boede hos hende. Hun lavede mad til dem, og de var meget glade for at være her og kom igen det ene år efter det andet. Det var i 30'erne, hvor pengene også var små.

Jeg var også sommetider nede og hjælpe hende. Hun havde også en stor have at passe. Hun måtte have en kone, der hed Anna Jensen til at hjælpe med storvask og til hovedrengøring. Hun skulle jo selv skåne sine hænder, hvis hun pludselig skulle ud til en fødsel. Sommergæster havde hun lige til 1940, tror jeg, hvor krigen begyndte.

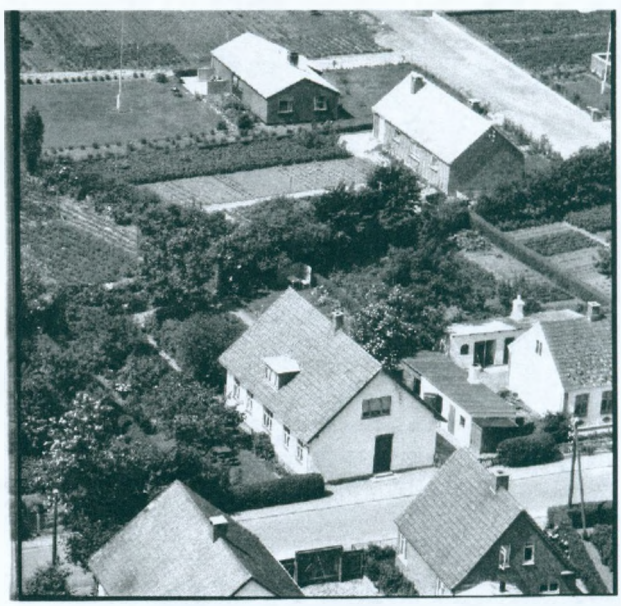
Min mor skulle også have ferie ind imellem. Der blev det jo indført, at de forskellige skulle holde ferie. Så blev hendes distrikt passet af jordemødre enten i Frederiksværk eller Slangerup, men så var der engang hun var blevet syg, så skulle der komme en jordemoder ud og passe hendes distrikt. Det var en ung jordemoder og hun kørte på motorcykel, og det syntes folk i Skævinge var rent forfærdeligt, at hun kørte med jordemodertasken bag på motorcyklen. Hun boede hos min mor.

Stop som jordemoder

Jeg kan huske, da hun fyldte 70 år, holdt vi fest for hende på kroen. Det var det mest forrygende snevejr, så folk måtte køre tidligt hjem. Noget af den mad, der var tilovers, var blevet puttet i forkert bil, så det endte i Roskilde.

Da min mor holdt op som 70-årig, skulle der ikke være jordemoderdistrikt i Skævinge mere. Så blev det nedlagt og lagt ind under Frederiksværk og Slangerup.

Samtidig blev min mor tilbudt at købe huset af Amtet for 20.000. Men hun turde ikke, da hun var bange for, at hun ikke kunne overkomme at holde den store have. Så var der en lejlighed ledig ovre hos genboen Hans Forsmann, Meløsevej 3, hvor hun boede i 11 år, til hun døde i 1966.

Meløsevej 3 1958 - © Det kgl. Bibliotek – Sylvest Jensens Luftfoto

Hvor er det dejligt at have bevaret denne fortælling, der giver et fint indblik i livet tidligere.

Lidt om jordemødre i sognene

v. Inge Kristensen

Som jeg fortalte under vores foredragsaften om Ole Kollerød, var der i 1800-tallet jordemoderhus i St. Lyngby på den nuværende adresse Skævingevej 15.

Her blev der udlagt en lod og bygget et hus til jordemoderen i 1790, hvor denne var fri for at betale hus- og jordafgifter.

Ole Kollerøds moster Ane Andersdatter var distriktsjordemoder fra ca. 1817 til 1851, hvor embedet blev overtaget af Gunnild Christensdatter, som vi tidligere har læst om her i bladet. Hun var, fra hun blev færdig som jordemoder i 1826, jordemoder i Ll. Lyngby sogn.

Gunnilds barnebarn Christiane Larsdatter overtog embedet efter sin mormor først i 1860'erne. Hun bestred embedet i 50 år og bistod ved i alt 3.020 fødsler af levende og velskabte børn.

Hvem, der var distriktsjordemoder i de 5-10 år, fra Christiane stoppede til Magdalene Sund overtog, har vi ingen oplysninger om.

Lidt slægtsoplysninger

Ud over det, Birgitte Vestphael har fortalt, kan jeg fortælle, at Magdalene i 1938 blev borgerligt viet i København til enkemanden Søren Sørensen og således hed Sørensen ved sin død i 1966. Søren stod i FT 1940 opført som fabrikant med en lynaflederforretning og døde i 1945.

Birgittes bror Svend Jakobsen var ham, der købte grunden til Strøvej 8 – Lillebo – og byggede huset her i starten af 1930'erne.

Birgitte blev i 1929 gift med Alfred Vestphael i Skævinge kirke. Han var blevet enkemand med en lille datter i 1925. I FT 1930 arbejder Alfred på Borup Teglværk, og de boede Nygade 5 med deres 2 døtre sammen med Alfreds forældre og hans bror Aksel og dennes kone.

I FT 1940 arbejder Birgitte på Hørskætten, og Alfred er opført som murermester.

Nygade 5 1958 - © Det kgl. Bibliotek – Sylvest Jensens Luftfoto

Husk vore sponsorer:

Superbrugsen

Vognmand Flemming Nielsen

Vognmand Anders Bay

Torpegård Slagterbutik

Foreningens bestyrelse:

Inge Kristensen, formand 29 40 20 90
Ruth Pedersen, næstformand 48 28 85 47
Jette Sylvest, kasserer 48 21 00 77
Benthe Knak Nygaard, sekretær 48 28 83 60
Ingrid Nielsen 48 27 80 51
Birger Jensen 21 25 69 11
Gunhild Christiansen 22 95 98 25
Lene Hjortskov, suppleant..... 48 21 08 45

Arkivets åbningstider: Tirsdag kl. 19-21.
E-mail:
skaevingelokalhistorisk@hotmail.com
www.skaevingekommune-ejerlav.dk